

Motion till riksdagen

1988/89:Jo753

av Erling Bager m.fl. (fp)

Nedskräpningen av västkusten från Nordsjön och Kattegatt

Några decenniers plastålder har påtagligt förändrat bilden av de bohuslänska och halländska stränderna. Efter vintrarnas olika stormar kan skräpvalar upp till en höjd av en meter ibland mätas i vissa vrakvikar. I vrakhögarna går det ofta att utläsa varifrån skräpet kommer, t.ex. på förpackningar med produktnamn och ursprung tydligt synligt. Internationella konventioner mot dumpning i Nordsjön finns, men dessa har hittills till stor del varit verkninglösa.

När det gäller att stoppa utsläppen av fast avfall beslutade Nordsjökonferensen 1987 att Nordsjön skulle bli s.k. specialområde i den internationella sjöfartslagstiftningen. Detta innebär att det i år är förbjudet att släppa ut fast avfall. Trots detta fortsätter fast avfall under vinterstormarna att spolas upp på den svenska västkusten.

Praktiskt taget allt skräp på havsstränderna kommer från andra länder, från yrkessjöfarten eller oljeutvinning i Nordsjön. Det fasta avfall som kommer från kommunernas egna invånare eller från fritidsfolket är i sammanhanget av marginell betydelse. Plast är det dominerande materialet i skräpet.

Ett intressant experiment har genomförts i Storbritannien. Vid olika tidpunkter har man dumpat behållare med meddelanden längs den brittiska nordsjökusten. Behållarna har i stor utsträckning hittats längs den svenska västkusten.

Havsströmmar och vindar samverkar så, att det blir den svenska västkusten som till stor del blir mottagare av avfallet. På den svenska kusten är hallandskusten och bohuskusten i särklass mest nedskräpat. Värst är situationen i norra Bohuslän. Orsaken till detta är strömsättningar i Kattegatt, Nordsjön och Skagerack.

Den Baltiska strömmen från Östersjön förenar sig utanför bohuskusten med Jutska strömmen från Nordsjön och Engelska kanalen. Strömmarna fortsätter norrut för att sedan vika av utefter norska sörlandet och vidare ut i Nordsjön. Uppe vid Tjärnö möter den nordgående strömmen vattnet från Oslofjorden, uppblandat med föroreningarna från Idrefjorden och den norska älven Glomma. Det mesta av det avfall som strömmarna för med sig kommer sedan av vind och vågor att drivas in mot bohus- och hallandskusterna där det så småningom hamnar på stränder och i vikar.

Västkuststiftelsen har under 1987 genomfört en städkamanj utefter västkusten. Uppslutningen från kustbefolkningen har varit stor:

— 11 000 människor har städlat stränder, däribland 320 skolklasser.

- 57 000 arbetstimmar har lagts ner.
- Skräp motsvarande 27 000 sopsäckar har samlats in.

Förutom skolelever har föreningar av skilda slag deltagit, hembygdsföreningar, byalag, båtklubbar, STF m.fl. Människor har frivilligt gått ut för att städa och plocka upp avfall som andra släppt ut. Trots den massiva arbetsinsatsen har uppskattningsvis endast ca 30% av kusten kunnat städas. Arbetsinsatsen har gjorts trots vetskapen om att det redan efter ett par höststormar ser likadant ut igen.

Den övermäktiga uppgiften visar på nödvändigheten att förutsättningslöst utreda hur kustkommunernas stora nedsmutningsproblem i ett längre tidsperspektiv skall kunna lösas. Den nya Plan- och Bygglagen och Naturresurslagen lägger dessutom ytterligare krav på kommunerna när det gäller planeringen av vattenområden vid kusterna. En statlig utredning bör inväga synpunkter från Naturvårdsverket och Kommunförbundet och kan även styra över en del befintliga forsknings- och utvecklingsprojekt (FoU) till dessa problem. I redan pågående FoU-projekt uppmärksammas nedsmutningsproblem som är gemensamma för norska och svenska kommuner.

Det är också viktigt att en sådan utredning utarbetar förslag på hur det internationella informationsarbetet kan utformas. Västkuststiftelsen har under flera år erbjudit sig att vara ciceroner för en ambassadörsresa om denna förläggs till en vrakvik i Bohuslän. Detta för att andra länders representanter skall få möjlighet att på ort och ställe bilda sig en uppfattning om den mängd avfall som når den svenska västkusten från utlandet.

Det är viktigt att den föreslagna utredningen snabbt kan komma igång, och att riksdagen redan innevarande år kan fatta beslut om att ställa medel till förfogande från det särskilda skatteutjämningsbidraget för kustkommunernas kostnader för strandstädning.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att som i motionen beskrivits utreda hur kustkommunerna långsiktigt skall hjälpas att lösa problemen med nedsmutningen från Nordsjön och Kattegatt,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ställa medel till förfogande inom ramen för de särskilda skatteutjämningsmedlen som bidrag till kustkommunernas kostnader för strandstädning,]¹⁾

3. att riksdagen hos regeringen begär att den tar initiativ till förnya-

de överläggningar mellan nordsjöstaterna om hårdare förbudslag-
stiftning mot nedskräpning till havs.

Mot. 1988/89
Jo753

Stockholm den 19 januari 1989

Erling Bager (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Ingela Mårtensson (fp)

Anders Castberger (fp)